

Tudomány és politika

Prazsák Gergő PhD

ELTE TáTK, tudományos munkatárs

Kulcskérdések konferencia

Budapest, 2011. május 26.

KULCSKÉRDÉSEK

Párhuzamosok találkozása?

tudomány

öröklét

igazság

univerzalizmus

keresés

vita

individualizmus

kompromisszummentesség

politika

pillanat

túlélés

konkrét helyzet

konkrét elemzés

kinyilatkoztatás

tömeg

kompromisszum

Rokon vonások

- „isteni téveszme” (a szükségszerűség láncának feltévése), mindenhatóság, egoizmus
- „jón rosszon túl” (etikai nihilizmus, „mindent szabad tudat”)
- kiválasztottság („zsenik köztársasága”)

Nem szent szövetség

- A politikus legitimációs igénye
- A politikus haszonelvűsége
- A tudós cselekvési vágya
- A tudós „hasznos” akar lenni (szolgálat)

Lukács (1918-1919)

- „Belsebubbal űzve ki a Sátánt?”
- „Lehet-e a jót rossz eszközökkel, a szabadságot az elnyomatás útján elérni?”
(Lukács György: *A bolsevizmus mint erkölcsi probléma*, 1918)
- Önigazoló válasz: Lehet („És hogyha Isten közém és a nekem rendelt tett közé a bűnt helyezte volna, ki vagyok én, hogy ez alól magam kivonhatom?” *Lukács György: Taktika és ethika*, 1919)
- A tudós gögje, aki azt hiszi, hogy Istennel áll interakcióban

Heidegger (1933/34)

- A „Föld” szava: „A német egyetem lényegére irányuló akarat annyi, mint a tudományra irányuló akarat; ez az akarat pedig nem más, mint a német népnek – mint egy önmagát saját államában tudó népnek – a történeti-szellemi elhivatottságára irányuló akarat.” (1992: 62)
- „szolgálat”, munkás
 - kötődés a német nép közösségéhez (munkaszolgálat)
 - kötődés a nemzet tiszteletéhez (honvédelmi szolgálat)
 - kötődés a német nép szellemi elhivatottságához (tudásszolgálat) (Heidegger 1992: 69 [1933])
- ”Létetek szabályai ne tantételek és eszmék legyenek. A Führer maga és csakis ő a ma és az eljövendő német valóság és annak törvénye.” (Heidegger 1966 [1933])

Természettudósok

- Atomfegyver előállítása
- Génmanipuláció
- Kódfejtés
- Gyógyszergyártók
- Környezetromboló építmények építői

Kölcsönös kiábrándulás

- Tudósok: türelmetlenség, frusztráció, stigmatizáció
- Politikusok: kéretlen kritika, „használat után eldobandó” attitűd

Marcus Aurelius, a kivétel

- Bölcsesség
- Egyensúly
- Önfegyelem
- Önismeret
- Mértékletesség

FIGURE I.1.7 R&D intensities for the four sources of funds, 2000 and 2006 ^[1]

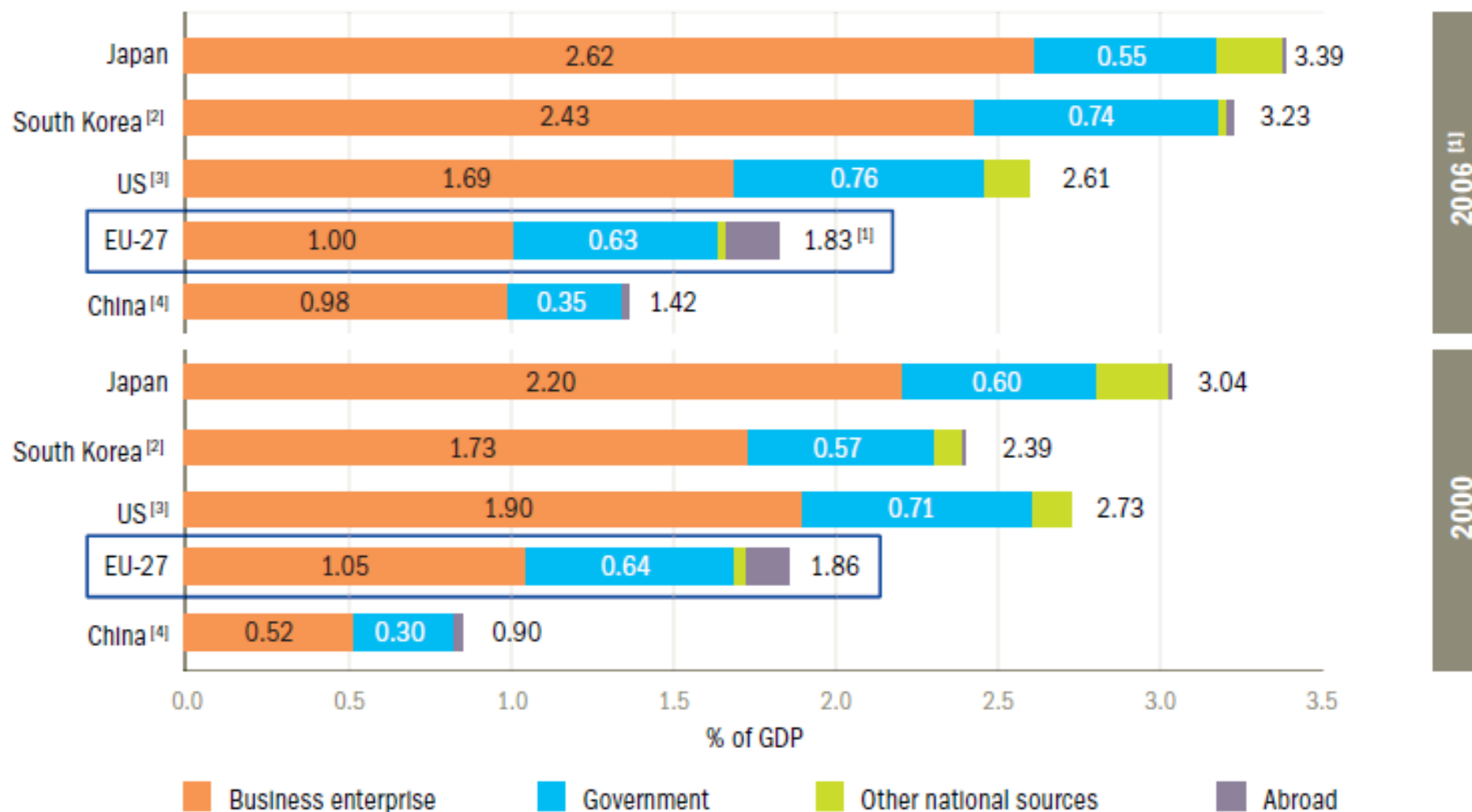
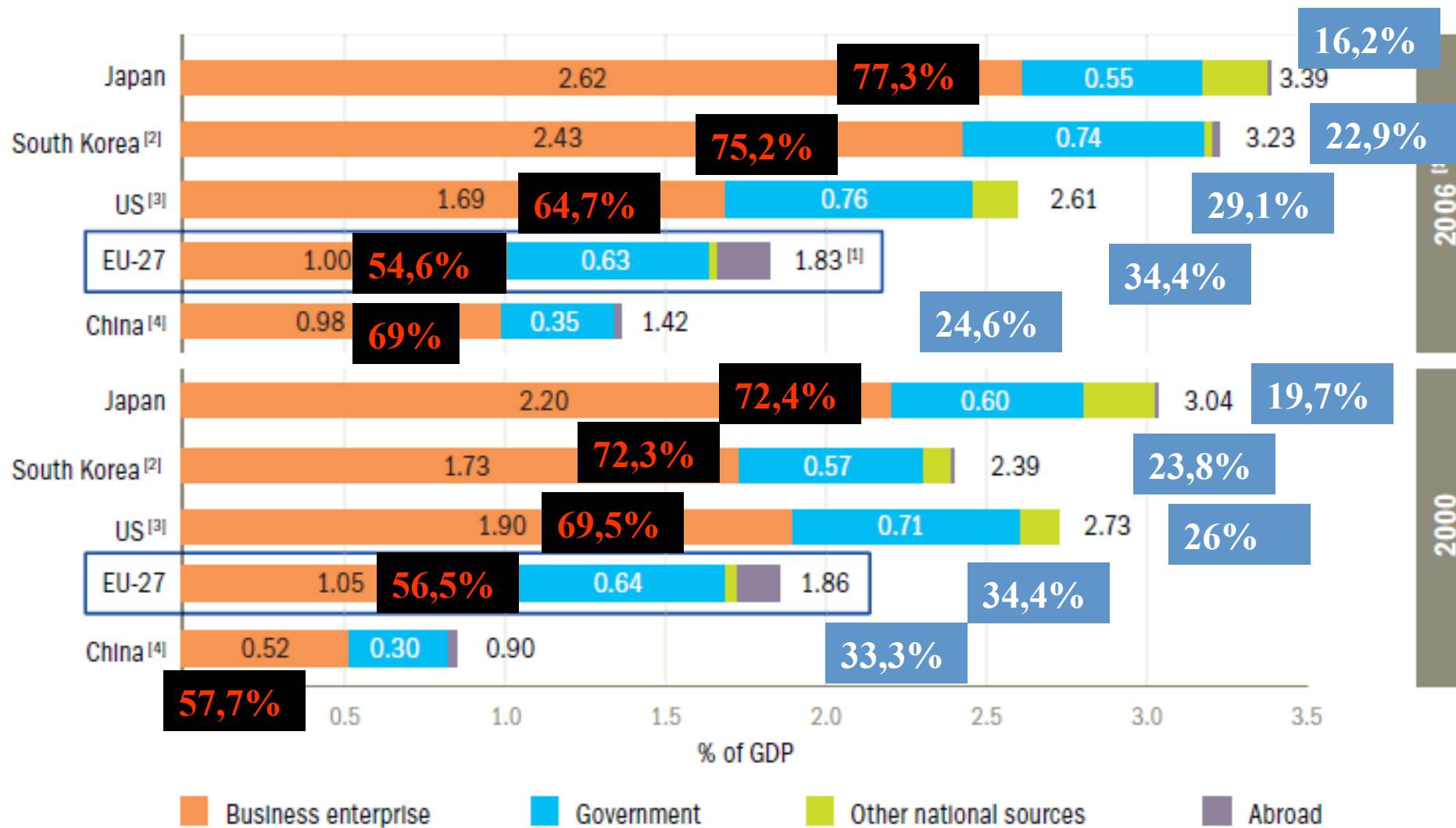

FIGURE I.1.7 R&D intensities for the four sources of funds, 2000 and 2006 ^[1]

Tudományos kommunikátorok

- Tömegkommunikációs eszközök, szórakoztató, leegyszerűsített tudománynépszerűsítés
 - közvélemény-formáló hatás
 - ↓
 - a közvélemény hatással van a politikára
 - ↓
 - a politika ennek megfelelően támogat vagy nem támogat kutatásokat
 - ↓
 - A tudománynak érdekében áll megnyerni a közvéleményt „professzionális tudományos kommunikátor”
- (Szerény szociológia és szerény szociológus?)

Hivatkozások:

- Lukács, Gy. 1918. A bolsevizmus mint erkölcsi probléma. *Szabadgondolat*, no.10., pp.228-32
- Lukács, Gy. 1919. *Taktika és ethika*. Budapest: Közoktatásügyi Népbiztosság kiadása
- Heidegger, M. 1992. *A német egyetem önmegnyilatkozása*. Budapest: Kossuth
- Heidegger, M. 1966. Nur noch ein Gott kann uns retten. SPIEGEL-Gesprach mit Martin Heidegger am 23. September 1966. DER SPIEGEL 1976/23 pp. 193-219
- Marcus Aurelius. 2010. *Elmélkedések*. Budapest: Kossuth
- European Commission: A more-research-intensive and integrated European Research Area. Science, Technology and Competitiveness key figures report 2008/2009

